

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscrisurile
nu se retrimit.

INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Duker Nachf.
Max. Augenthaler & Emerich Lesner.
Heinrich Schallak. Rudolf Wassa.
A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Maroyl & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o colonă 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tarifar și învalia.

RECLAME pe pagina a 3-a o
seriă 10 or. sau 30 ban.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXI.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 80, etajiu
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr.
v. a. sau 15 ban. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 212.

Brașov, Luni-Marți 29 Septembrie (11 Octombrie).

1898.

Revoluția în China.

Evenimentele, ce se petrec în depărtatul Orient și al căror teatru este de prezent China, atrag atențiunea lumii întregi. Umbrele, ce le aruncă aceste evenimente, ajung până în continentul nostru, așa că există temerea, ca nu cumva, turburându-se pacea între puteri în estremul Orient, să fiă turburată și pacea europeană.

Scim, că China este sgduită acum de o revoluție de palat, care a adus cu sine detronarea împăratului Tsai-Tiens și a dat naștere și războiului civil, ce bântue deja într-o parte a acestei împărății, cea mai mare din totă lumea.

Revoluția a făcut-o împărătesa-mamă, care s'a pus în fruntea Mandarinilor, vechia partidă reacționară, spre a răsturna partida celor, cari vrău să introducă în China reforme după modelul european și cari erau conduși și sprijiniți de împăratul detronat și de primul său consilier Chang-Yu-Mei. Acest din urmă fusese prins și-l aștepta morțea, decât nu s'ar fi putut refugia pe-o corabie engleză, care l'a dus la Hongkong.

Ce s'a întâmplat cu împăratul, nu se știe până în ziua de astăzi. Unii cred, că a fost omorât, alții dic, că e ținut închis. Destul, că într-o zi s'a aușit, că s'ar fi bolnăvit grav. Atunci a fost arestat și primul său consilier și acesta a fost semnalul revoluțiunii.

Ceea ce dă o importanță deosebită acestor întâmplări este, că ele se pun în strinsă legătură cu rivalitățile dintre Anglia și Rusia în acea țară îndepărtată. Bănuieala e generală, că revoluțiunea din Peking s'a făcut cu scirea și cu concursul Rusiei, care avea interes de-a depărta pe împăratul Chinei, amic al Englezilor.

Este dăr o luptă, ce s'a încins nu numai între cele două partide chineze, ci și între influența rusescă și engleză asupra Chinei. Cei doi vechi rivali stau față în față și, pe lângă ei, mai este și Franța și Germania, cari asemenea sunt mult interesate la cestiunea chineză.

Scirea cea mai nouă din Peking spune, că au sosit acolo trupele europene destinate pentru a servi ca pază ambasadurilor străine. Au sosit detașamente de cazaci, de trupe engleze și germane cu câte-un tun, și au fost primite de guvernorul din Peking. Multă miliție chineză era așezată pe strade.

De aici se vede mai întâiu, cât de amenințătoare a devenit situațiunea în capitala Chinei; apoi se mai vede, cât de mult țin amintitele puteri europene, ca trimișii lor să nu se depărteze din Peking, unde se petrec marile evenimente.

Furia revoluțiunii este, după scirile, ce șoses, ne mai pomenită. Cei din partidă reformelor sunt într'un mod gróznic persecutați. Cu sutele ei sunt decapitați, puși în țepă etc.

Fanatismul religios al Mandarinilor se îndreptă însă cu aceeași furie și în contra străinilor creștini. În sudul împărăției s'au întâmplat măceluri de creștini, cari întrec măcelurile contra Armenilor din Turcia.

Ura, ce-o manifestă revoltanții în contra Europeanilor, dovedesce, cât de mult sunt esacerbați Mandarinii în contra noului curent de reforme europene, condus de Chang-Yu-Mei, care vedând, că nu mai merge cu vechiul și ruginitul regim al codelor chineze, s'a apucat să introducă pe toate terenele reforme înțelepte, vrând să dea armatei o instrucțiune europeană și declarându-se ca cel mai mare inamic al codelor chineze, cari nu se mai potrivesc cu timpul de azi.

Se mai știe de același sfătuitor al împăratului detronat, orî omorît, că la inițiativa lui s'a mai format și o reuniune cu scop de-a combate răul obiceiului de-a schilodi piciorule fetelor chineze, numai să fiă cât mai mici. Păcatul cel mai mare al lui Chang-Yu-Mei înaintea celor ce au pus la cale revoluția însă a fost niștința sa, că China să se înțeleagă cu Japonia și să se pună ambele sub protectoratul Angliei.

Lucruri mari se pregătesc în China, cari pot să aibă urmări mult mai grave, decât răsturnarea dinastiei Mandjurilor. Pot să aibă urmări și pentru pacea lumii.

O durerosă surprindere. Scim din procesele verbale, publicate de comitetul central al Asociațiunii, că ministrul unguresc de interne a provocat Asociațiunea, ca să nu mai primescă donațiunea dela societatea „Transilvania“ din București, cari an de an îi trimitea o sumă de ore care pentru ajutorarea elevilor meseriași români. Fișpanul Sibiului, comunicând comitetului Asociațiunii rescriptul ministrului, spunea, că ministrul e aplecat, la cerere, a pune la dispoziția Asociațiunii aceeași sumă pentru ajutorarea elevilor români meseriași, ce o primea dela societatea „Transilvania“ din București. Concluzul luat în ședința dela 12 Maiu, n. 1898 a comitetului cu privire la acesta, era următorul:

„Comitetul central ia spre scire cuprinsul rescriptului ministerial și, într'un câț privește donațiunile societății „Transilvania“, se va acomoda aceluia, deși nu împărtășesce vederile d-lui ministru relativ la dispozițiile statutare“.

De atunci au mai trecut câte-va luni. Se va fi scris și rescris probabil încă în această cestiune, căci scim, că de tenace pôte fi ministrul de interne în susținerea punctelor sale de vedere față cu comitetul Asociațiunii. Dăr fiind dreptul pe partea Asociațiunii, nu ne temeam, că comitetul central se va abate dela spiritul concludului său din 12 Maiu a. a.

Affăm însă acum, spre cea mai durerosă surprindere a noastră, că în ședința dela 6 Octombrie st. n. curent comitetul central a decis cu mare majoritate, ca să ceară dela guvernul unguresc subvențiunea oferită Asociațiunii.

Mărturisim, că nu ne-ar fi venit niciddecum a crede, că a fost posibil, ca comi-

tet central să ia o astfel de hotărîre; dăr ni se asigură, că în adevăr așa este. Vom reveni.

Cea mai nouă circulară a lui Wlassics.

I.

Din Bănat, 26 Sept. (8 Oct.) a. c.

Cetesc un act ministerial tipărit într'un organ de aici guvernamental și pururea devotat cu trup cu suflet veri-cărei persoane, care ocupă vr'un fotoliu ministerial. Am tot dreptul de-a privi actul de autentic, deși îl ved numai în tipar, nu în original, provădit cu subsemnarea proprie și cu sigilul onoratului ministeriu.

Actul de care vorbesc, emanază din motive de pietate, adevă din acea cameră a inimei, în care, precum se crede, nici o falsitate nu are loc, nici lingușire, nici prefăcătoria, nici grandomania, ci unde numai sentimentele cele mai curate tronază, anume acele sentimente, cari apropie pe om de Dumnezeu.

Și totuși afl de lipsă a constata, chiar și într'un asemenea act, o esențială abatere a cugetului dela fapt, dic anume „cuget“, fiind-că a vorbi de „convingerea“ inimei de sub întrebare, nu cutesc, temându-mă a nu îndeplini și eu o lucrare asemenea omului din proverb, care voesce „a scote ochii orbului“.

E vorba de cea mai prospătă circulară a onor. domn ministru Wlassics, prin care dispune eternizarea memoriei fericitei Impărătese-Regine Elisabeta, resp. a țilei de 19 Noembrie. În acest act afl 2—3 enunțamente de mare valoare publică, și imi dau totă truda de a-le traduce exact în limba română, ca să le pot aprecia cu efect „sine ira et studio“. Eță ce se dice într'ensul pe la început:

„...care a fost mamă bună tuturor și pe ale cărei binecuvântate urme au răsarit trandafirii împăcării, un membru decăcut până la bestie al unei bande blăstămate a ucis'o; eță un exemplu viu, cum decade un om sub influința educației rele și a principiilor piezișe, când el se desvóltă fără credință și fără morală, și cu mintea sa miserabilă s'aventă peste barierele legii“.

De tot aspră, dăr nu mai puțin corectă înfierare a omului-bestie și peste tot a faptului bestial. Cred, că bărbații de cel mai greu calibru confesional-bisericesc încă n'ar afla cuvinte mai aspre, spre a înfiera pe omul bestial, „banda blăstămată“, „principiile piezișe“ și „imoralitatea“ — ca d-l ministru Wlassics.

Dăr mie totuși imi vine a sta un moment cu mintea pe loc și a mă întreba: la ce fel de „morală“ se cugetă d-l ministru de culte? Și după-ce am combinat și ju decat asupra înțelesului acestui cuvânt, imi dau însumi răspunsul: nu se pôte să se fi cugetat, decât la morala bisericescă, care singură și unică opresce și pedepsește cu greu canon omorul, uciderea etc. Că, de unde nu, atunci circulara d-lui ministru nu dice absolut nimic solid și serios în acest enunțament al său; căci cuvântul „morală“, ca noțiune generală, este un ce foarte relativ. Politica militantă d. e. încă și are „moralul“ său, care permite temniță, ștreang, apăsare, schinguire, și „tote astea convin de miune acestui „morală“; anarhiștii înșiși încă și au „moralul“ lor, „principiile piezișe“ încă; ba chiar „bestia“ Luccheni

incă se ține și se crede pe sine a fi om cu „morală“ și a fi săvârșit un fapt pur „moral“, din al său punct de vedere.

Deci nu! nu se pôte, ca d-l min. Wlassics să se fi gândit la alt-fel de „morală“, decât la morala bisericescă, căci la alt loc al circularii sale impune d-l ministru următoarele:

„Eșind din casa lui Dumnezeu (biserică) tineretul să trecă în templul moralei, al respectării legii, al științei și al iubirii de patrie: în școlă“...

Evident, că de morala bisericescă vorbesce, și că de astă-dată lăudatul domn ministru se topesce formal de dorul moralității bisericesci, de dorul după stăpânirea ei asupra omenimei întregi, până și asupra anarhiștilor, eță eu a-șii mai adauge, că nu ar strica, decât domnierea ei s'ar estinde de fapt, nu numai în aparință, și asupra d-lor miniștri.

Insă — să rămân obiectiv.

Suntem toți de acord cu d-l ministru Wlassics în acest înfocat dor al d-sale. Dăr eu mă tem, că trebile culturale-bisericesci ale statului nostru, rămânând și mai departe în starea lor actuală — nu ne vom alege, decât cu dorul.

D-l ministru se înșală foarte amar și foarte greu, fiind de credință, că pentru lăptirea, înrădăcinarea și însușirea „moralei bisericesci“ sunt de ajuns 2—3 ore în săptămână, pentru propunerea religiunii, și de catechisare în școlă. Moralitatea bisericescă numai atunci se va lăpti cu efect și în deplină măsură între cetățeni, când părinții o vor posedea în măsură completă, când școlă nu se va deslipi de biserică, când confesiunea religioasă a omului nu va fi privată în stat și din partea legilor statului, ca o obială de opincă, pe care o poți murdări cum îți place și când îți place; ori-că o poți vinde, schimba sau lăpăda întocmai, ca pe o obială ruptă și murdară — pe grămada de gunoii.

Morala bisericescă se propagă, susține și înrădăcinază prin susținerea, respectarea și cultivarea datinelor religioase: dela sărbători, botez, cununie, pomană; prin respectarea și sărbătorirea sărbătorilor religioase bisericesci, prin posturi și rugăciuni etc. etc. Fără de astea instrucțiunea „obligată“ din catechisare, nu ajunge absolut nimic. Și într'un stat, în care directori dela justiție, ca și cei dela administrație, trec cu cea mai mare ușurătate, și fără pic de frică de cine-va, peste datinele religioase bisericesci ale poporului din ținutul respectiv; într'un stat, în care legile instrucțiunii publice și onorabilul ministru de culte etc. însuși suferă și află de permisibil — d. e. la școlile comunale și de stat — ca pe timpul serviciului divin din biserică învățătorul să doarmă, ori să lenevescă în pat, ori să umble la vânat, eț școlarii să nu aibă deobligământul a cerceta biserică, a cânta în ea, a implini obiceiurile funcțiunii la mort, la „litie“ etc.; în care școlile confesionale chiar numai pentru-că sunt confesionale se privesc și timbrează de „antipatriotice“, de „cuiburi dușmănoase statului“ și pentru a căror susținere statul nu are nici măcar un crucer la dispoziție din budgetul său — repet: într'un asemenea stat, toate aceste vederi trebuie să fiă nimic alta, decât — cel puțin — „principii piezișe“, condamnabile și dăunose peste măsură chiar pentru „morala bisericescă“.

Congrua preoților catolici.

Astăzi, în 10 Octomvre c., s'a întrunit la o ședință în Budapesta comisiunea regnicolară pentru regularea congruei catolicilor, sub prezidiul metropolitului Samassa din Agria. Semi-oficiosul „Nemzet“ dice, că această comisiă va avé s'e ducă în deplinire afacerea congruei catolicilor, care încă dela 1885 este în curs. În ședința de acum i-se va prezenta prin consilierul ministerial Dr. Timon Ákos, ca referent, un raport asupra rezultatului de până acum al lucrărilor. Comisiunea, pe baza acestui raport, va avé s'e hotărască asupra diferitelor cestiuni, precum este cestiunea patronatului; fundațiunile și venitele stolare; *regularea parohiilor greco-catolice, precum și hotărârea, de-a se face regularea congruei și față cu Ardealul, ori nu.* Va avé mai departe s'e îngrijescă de procurarea sumelor necesare pentru salarisarea preoților. În privința acésta este aprópe definitiv hotărât de-a se întrebuița: 1) fondul religionar; 2) o parte din venitele bunurilor episcopesci; 3) subvențiunea dela stat. Repartițiunile asupra credincioșilor catolici nu se vor face pentru scopul acesta, dice „Nemzet“.

Lupta în jurul pactului.

(„Reichsrath“-ul. — Comisiunile pentru cuotă. — Parlamentul ungar. — Atitudinea guvernului unguresc).

După prima cetire a proiectelor pactului în „Reichsrath“-ul din Viena, a urmat Vineri în 7 Octomvre trimiterea proiectelor în desbaterea comisiunii pactului, care se compune din 48 membri. Acésta comisiune, va avé la rândul său, s'e desbată în a doua cetire proiectele pactului.

Intr'aceea în parlamentul din Viena continuă desbaterile. În ședința dela 7 Octomvre s'a desbătut asupra proiectului de lege despre salarisarea servitorilor de oficii, și tot în aceeași ședință s'a luat decisiunea, ca desbaterile comisiunii pentru pact s'e fiă publice.

În ședința dela 7 Octomvre a deputațiunii austriace pentru cuotă, s'a luat decisiunea, ca s'e se c'eră dela Ungaria, la cheltuelile comune, o cuotă de 38%. Decisiunea acésta a și fost comunicată de către președintele deputațiunii, conte Schönhorn, președintelui deputațiunii ungare pentru cuotă, Coloman Szell, care totodată a fost avisat, că nu se p'óte stabili șiua întrunirii deputațiunilor în Budapesta, deóre-ce raportorul austriac Dr. Beer este bolnav. Se dice însă, că mâne, Marți, deputațiunile se vor întruni totuși și vor începe desbaterile verbale încă în acea zi.

Pretensiunea Austriacilor, ca Ungaria s'e contribuie la cheltuelile comune cu 38% a iritat nespuse de mult pe cei din Peșta. „Urită comedie j'ócă Austriacii cu noi — își dice ei; vréu cu ori-ce preț s'e urce cuota, deși bine știu, că nu este suflare de om în Ungaria, care ar primi așa ceva“. Diarele unguresc se jură pe cer și pe pământ, că pretensiunea acésta se face numai cu scop de-a zădărnici pactul, pe care Austriacii nici-odată nu l'ar fi luat în serios.

Tocmai pe când se făcuse cunoscut Ungurilor pretensiunile, ce le ridică Austriacii, dieta din Peșta se întruni éráși în ședință (8 Octom. n.). Ședința acésta a fost o adevărată comedie. La ordinea zilei era pusă alegerea unui vice-președinte și a doi membri în comisiuni, între cari și sluga plecată a lui Banffy, Csokán János, ca membru în comisiunea instrucțiunii (!). S'a desfășurat însă o discuțiune pasionată asupra ordinei de zi a desbaterilor, pe care dieta n'a stabilit-o nici până azi. Președintele făcú propunerea, ca camera s'e-l imputernicéscă, s'e convóce ședință, când va afla de bine. Deputații din stânga și stânga extremă nu voirá s'e priméscă acésta propunere, ci mai mulți din ei cerură guvernului s'e se declare asupra timpului, când comisiunea pentru pact își va fini lucrările. Ministrul Banffy se incurcă cu ei în vorbe, însă c'un aer atât de persiflant, încât irită pe kossuthiști. Polonyi luă în urma acésta la frecuș pe Banffy și cerú guvernului s'e

se declare asupra timpului, când va înainta spre desbatere proiectele privitoare la regularea unilaterală a pactului, deóre-ce acum e mai pe sus de ori-ce îndoială, că proiectele pactului nu vor trece neschimbate prin „Reichsrath“. A mai și Polonyi, că în cestiunea cuotei guvernul unguresc s'e p'órtă laș, pe când cei din Viena cer ridicarea cuotei pentru Ungaria. — Banffy răspunse, scăpând nisce cuvinte, cari au iritat mult opoziția. El dise, că în anumite împrejurări *cuota se p'óte urca*. Comisiunea ungară crede posibilă și dréptă o urcare până la 31.9%. — Cu astfel de discuțiuni sef și fără nici un rost a trecut întréga ședință, până când la urmă s'a finit cu hotărârea, de a se amâna desbaterile pe Vineri.

În ce privește atitudinea guvernului unguresc față cu proiectele pactului, „Nemzet“ dice, că cei din „Reichsrath“ știu cu toții, că aceste proiecte s'au făcut în urma unei învoielii prealabile între cele două guverne, luând angajamente imprumutate pentru respectarea principiilor depuse în ele. D'écă vre-un factor din parlamentul austriac va călea acele principii, guvernul unguresc își va tiné de datorie, a aplica dispozițiunile regulării unilaterale.

Amenințarea lui „Nemzet“ face o curioasă impresiune mai ales acum, după ce este constatată, că Banffy se l'égă cu mâni și cu picioare pe pact. Dovadă pentru acésta este și aceea, că Banffy nu e străin chiar nici de gândul, de a se învoi la un provisoriu de 2—3 luni, pentru-ca proiectele pactului se p'óat trece prin desbaterea parlamentului vienes.

Austria în anul 2000.

Pe piața broșurilor de senzație politică a apărut de curénd din péna unui prusian cu numele *Probus*, o broșură intitulată „*Rückblick auf Österreich im Jahre 2000*“. Broșura acésta a apărut la Otto Wigand din Lipsa și se ocupă de crisa, ce domnesce azi în Austria. E scrisă din punct de vedere prusesc, vrénd s'e arate asupra pericolelor, ce amenință germanismul din împărăția austriacă de către sistemul federalistic, spre care tinde guvernul de azi, care s'ar fi aliat cu clericarii și Slavii pentru a nimici domnia germană.

Pseudonimul autor *Probus*, după ce schițéază formarea Austriei, vorbește în capitoli separați despre Cehi, Poloni, Maghiari și Germani, apoi despre crisa de azi, despre o închipuită catastrofă viitoare ș. a. El face apel la Germani și Maghiari s'e și dea mâna, ca s'e trântéscă pe Thun, cum odinórá Andrassy, veđi Dómne, a trântit pe Hohenwart. D'ér acésta s'o făcă cu mare zor, căci de nu, Germania nu mai p'óte conta pe alianța Austriei și pacea de azi va fi turburată prin veleitățile de stăpânire ale Slavilor peste monarchie.

Probus e îndrăsnit în conclusioni. El dice, că Germania se va vedé în urmă silită a sări în ajutorul fraților ei de sânge din Austria, va păși la un pact secret cu Rusia și Italia pentru împărțirea Austriei, dându-se Țarului Galiția și Constantinopolul, ér Italiei Tirolul. Pericolul acesta s'ar puté delătura numai atunci, d'écă partidele germane se vor uni între sine, ér Maghiarii ar da ajutor Nemților pentru a-și redobândi hegemonia în imperiu.

Vorbind în special despre Unguri, autorul dice, că ei nu se mai sparie azi de o separațiune de către Austria, „avénd în vedere honveđimea bine instruită și mijlocele economice“. Inse, dice tot el, până acum nu li-a succes Maghiarilor a forma statul național unitar maghiar. Când le va fi succes acésta, adecă contopirea și asimilarea Românilor, Croaților, Sârbilor și Slovacilor — *șinta politiciilor lor*, atunci ei pot s'e se separeze fără de nici o temere. Ér că le va succede, aduce de pildă franțuzirea Germanilor din Elsația-Lotharingia (!) și pe Scoțienii, cari au devenit Englesi. Greu le va fi Ungurilor — dice mai departe — find-că Românii și Sârbii înclină spre regatele vecine români și sârb etc.

Peste tot și, broșura, din punct de vedere al înțelepciunii politice, stă jos sub nivelul mediocrității, și autorul ei pare a fi fost anume pus de Unguri s'e le făcă reclamă în străinătate de-oparte, ér de altă parte a înfrica pe cei din Viena cu federalismul, de care tremură Maghiarii atât de mult.

Chiar nici foile unguresc mai de sémă nu-i dau prea mare importanță, cel mult vorbesc despre ea, ca despre un lucru ce i gidile plăcut pe Maghiari.

SCRILE ZILEI.

— 28 Septemvre v.

Fundațiunea canonicului A. Pop Liviu. Decedatul canonic din Lugos, *Andrei Pop Liviu*, care era cunoscut în viață, ca un bărbat generos și darnic, a întemeiat o *fundațiune de 5000 fl.* pentru diecesa Lugosului și o *fundațiune de 5000 fl.* pentru stipendii. Fundațiunea de-a doua a l'ásat'o în administrarea capitolului metropolitan din Blăși. Andrei Pop Liviu s'a născut în comuna Bărei din comitatul Coșiocnei, în 1816. Teologia a învățat'o în Blăși și după absolvare a fost numit profesor de retorică la gimnasiul de-acolo. Și astăzi mai există, dice „Unirea“, cuvântarea latină, cu care el ca profesor de retorică a întâmpinat pe episcopul rutean Gaganez, când acesta a mers la Blăși, ca comisar în procesul episcopului Lemezy. În 1898, izbucnind revoluția, el a trecut în România, de unde s'a întors în 1850, d'ér nefind deschise școlile din Blăși, a fost numit profesor la gimnasiul rom. cat. din Șimleu, ér de aci a trecut la gimnasiul r. cat. din Sibiu. Mai târziu fu numit capelan castrens, în care calitate, ajungénd la Praga, a studiat la universitatea de aci filosofia. După aceea a fost numit protopop în Sécărămb și de aci canonic în Lugos la 1857, unde a lucrat cu zel la prosperarea tinerei diecese.

Cine e mai darnic? Asupra acestei teme s'a iscat o interesantă discuțiune între Unguri și Jidani. Discuțiunea s'a început în „Egyetértés“, unde s'a susținut, că pentru monumentalul repositat împărătesc-regine, cele mai mari și mai multe sume le-au contribuit Jidani și băncile, pe când cei 300 de magnați și alți 300 de metropoliți, episcopi, abați și canonici, în ale cărora mâni se află uriașele domenii, au rămas înderți cu contribuțiile. La acésta observă „Alkotmány“, că băncile în cea mai mare parte se îmbogățesc cu banii creștinilor, și prin urmare banii contribuți de ele sunt banii creștinii și nu jidovesc. Dintre arhieriei au contribuit unul 5000, altul 2000, altul 1000, d'ér fiă care din ei a contribuit *mai mult, decât ministrul președinte și soții săi, și mai mult, decât băncile, decât contribuțiile acestor din urmă vor fi socotite în proporțiunea membrilor din direcțiune.*

În seminariul teologic arhidieceșan din Blăși se află în anul școlar curent 44 alumi înmatriculați, dintre cari 41 din arhidieceșă, ér 3 din diecesa Lugosului. Din numărul total al alumnilor, sunt înscriși pe cursul al IV-lea 12, pe al III-lea 8, pe al II-lea 12 și pe cursul I 12. Anul școlar s'a început Lunii în 3 Oct. n., spune „Unirea“.

Numărul elevilor la școlile din România. Ministerul român al cultelor și instrucțiunii a întreprins o lucrare statistică asupra situațiunii generale a elevilor și elevelor din școlile secundare ale statului, la finele anului școlar. Din acésta lucrare rezultă, că în anul școlar 1897—98, s'au înscriși, în școlile secundare ale statului, un număr de 21766 elevi, din cari 17414 băeți și 4341 fete; dintr'acești, s'au retras în cursul anului 2660, din cari 2115 băeți și 545 fete; au fost eliminați 582, din cari 526 băeți și 56 fete; au fost promovați 9055, din cari 6995 băeți și 2060 fete; au rămas corigenți 5769, adecă 4787 băeți și 982 fete; au rămas repetenți 3700, adecă 2992 băeți și 708 fete. Din aceeași lucrare, se vede, că din numărul total de 4351 fete înscrișe, 2035 au fost înscrișe în interna-

tu și externatele secundare, ér 2316 în școlile profesionale. Dintre elevii înscriși în număr de 17415, s'au înscriș: 9968 în liceele clasice; 4264 în gimnasiile clasice; 2524 în liceele și gimnasiile reale; și 659 în seminare.

Un furt în ministeriul de finace. În prima Septemvre a. c. au fost transportate la ministeriul de finace din Budapesta mai multe lași încărcate cu timbre vechi pentru documente, cari cu acea zi eșiseră din us. Zilele acestea însă, când au fost deschise lașile pentru a constata, d'écă numărul și valoarea timbrilor e în consonanță cu consemnarea alăturată la ele, s'a aflat, că lipsesc timbre în valóre de 80,000 fl. Scopul acestui furt n'a putut fi altul, decât ca hoțul s'e schimbe vechile timbre cu altele noué, ceea-ce în Budapesta se p'óte face până în Novembre. Se presupune cu siguranță, că hoțul este a-se căuta între persoanele din ministeriul de finace. S'a început cercetarea.

Alegere de rector în Iași. Vineri s'a făcut la Iași alegerea rectorului Universității. Au candidat d-nii N. Culiianu. A. Xenopol și Caraiani, directorul bibliotecii universitare. D. Culiianu, care a obținut 24 de voturi, a fost reales. D. Xenopol a întrunit 22 de voturi, ér d. Caraiani 17 voturi.

Menorocire. „Lasă'n pace, ce nu-i al t'eu, că te frige, fétul meu“. Proverbul acésta se potrivește fórté bine individului Florea Sêrbu din Brașovul-vechiu, care Marți, s'optémâna trecută, suindu-se într'un nuc străin, ca s'e-și ia nisce nucii, rupéndu-se o ramură de sub el, a cădút jos, și-a rupt piciorul și i-a sărit un ochiú dela loc. Râniul zace acum în spitalul orășenesc.

Celebru violonist George Enescu — dice „Opinia“ din Iași — a plecat la Sinaia, fiind chemat de Majestatea sa Regina. D-l Enescu în timpul șederei sale în Iași, a făcut la conservator musică timp de câte-va ore, în mijlocul unui cerc restrâns, compus din d-nii Caduela, Socianu, Mezzeti și tatăl tinêrului artist. A cântat de rost la piano compunerile sale proprii, printre cari și celebra „*Simfoniă națională*“, precum și mai multe bucăți de ale marilor musicanți. Toți au admirat talentul extraordinar al tinêrului artist, atât ca esecutant, cât și ca compozitor. Înainte de a-se despărți, d-l Enescu a arătat recunoștința sa pentru d-l Caudela, care acum 10 ani a stărúit către d-l Enescu tatăl, ca s'e trimită pe fiul său în străinătate. Acum 10 ani, Enescu pe când n'avea decât 7 ani, a fost adus de tatăl său în Iași, pentru a-l înscrie la conservator. D-l Caudela esaminând, a găsit, cu totă supărarea ce i-o produsese o necuviință a tinêrului candidat, că copilul are dispoziții geniale și a insitat pe lângă tatăl s'e-l trimită în străinătate. Copilul Enescu a făcut cu acea ocazie măestrului Caudela observația, că nu ține bine arcușul. Caudela l'a tratat de obraznic. Enescu și acum își amintesc durerea ce i-a produs asprimea d-lui Caudela. La începutul lui Octomvre Ieșenii vor avé ocazia s'e admire pe Enescu într'un concert. După acésta marele nostru artist va pleca la Paris, ca s'e mai lucreze încă un an sub direcțiunea lui Manenet.

Galeriă de portrete la universitatea din București. D-l rector al Universității Grig. Ștefănescu, a luat inițiativa s'e propue formarea la Universitate a unei galerii de portretele tuturor profesorilor încetați din viață ai acelei Universități, inițiativă, care a fost aprobată și de consiliul special al decanilor. În consecință d. Ștefănescu s'a adresat la familiile profesorilor în cestiune, ca s'e dăruéscă Universității acele portrete, séu cel puțin s'e i trimită ultima fotografie a repositatului, după care Universitatea s'e făcă portretul în uleiú. La acésta invitare a răspuns deja d-na Petrescu, dăruind bustul în marmură al soțului său *Dim. Petrescu*, fost profesor la facultatea de științe. D na Francudi a promis portretul în uleiú al soțului său, *Epam. Francudi*, fost profesor la facultatea de litere. D-l C. Boerescu a dăruit portretul fratelui său *V. Boerescu*,

fost profesor la facultatea de drept. Tînărul Vlădescu a trimis Universității portretul părintelui său Dr. Vlădescu, fost profesor la facultatea de medicină. Frații Gogu au trimis fotografia fratelui lor C. Gogu, fost profesor la facultatea de științe. D. avocat C. Boerescu dăce într'o scrisoare adresată Rectorului Universității între altele: „Mă folosesc de această ocaziune pentru a arăta sincera și adâncă mea recunoștință, atât consiliului universitar, cât și d-tale personal, care ați luat nobila inițiativă d'a onora memoria profesorilor, care prin talentul, caracterul și patriotismul lor, au contribuit la ridicarea prestigiului României. Nu mă indoiesc, că acest nobil exemplu va fi imitat, și că se va adopta același mijloc de a-și exprima recunoștința de către toate instituțiile noastre publice, față cu bărbații, cari în timpul vieții au adus servicii patriei pe toate terenurile activității sociale“.

Sosirea diviziei de mare a flotei române în portul Galați. Asupra sosirii diviziei de mare a flotei române în portul Galați, diarul „Galații“ publică următoarele amănunte: Intîi a venit vasul-amiral *Elisabeta*, însoțit de două torpilore și de avisuri, făcînd serviciul de comunicație; apoi bricul *Mircea*, urmat de canonierile *Grivița* și *Sborul*. Inerucșiătorul *Elisabeta* ancorînd la locul obișnuit, în dreptul vaului Bacalbașa, în mijlocul Dunărei, bricul *Mircea* a trecut înaintea lui, canonierile *Grivița* și *Sborul* au ancorat în urma vasului-amiral, în linie, ér torpilorele au luat pozițiunile în babordul Elisabetei. După ancorarea vaselor, a urmat obișnuita paradă-salut între comandantii bastimentelor flotei din port, precum și schimbul vizitelor de rigóre între comandantul vaselor noastre și comandantii fregatei ruse *Psezuape* și a canonierei engleze *Cocatrice*.

Cununiă. D-l Ioan Rus, absolvent de teologie, și d-ra Rosalia Ciulean se vor cununa în 18 Oct. n. în biserica gr. c. din Băbeni.

„Fôia pentru toți“, despre care o altă fôia din București, anume „Fôia Populară“, anunțase, că ar fi încetat, — continuă de-a apărâ, ca și până acum, sub direcția d-lui Dumitru Stănculescu. Nr. 42, de Sâmbătă, a apărut cu un cuprins variat. Abonamentul: 7 lei 50 bani pe an.

Revistă externă.

Două conferențe internaționale.

Două conferențe internaționale sunt anunțate pentru lunile imediat următoare: aceea a *desarmării generale*, a cărei inițiativă o are, după cum se știe, Țarul Nicolae al doilea, și aceea *contra anarhiștilor*, al cărei inițiator e guvernul italian, seu, după cum se afirmă, însuși regele Umberto. Care este șansa de reușită a acestor două conferențe internaționale, în care e vorba a-se desființa un rău foarte vechiu: războiul, și un rău foarte recent: anarchismul violent? Răspunsul la această întrebare nu numai că nu poate fi dat pe de-a-ntregul, dér nici măcar cu aproximație, înainte de convocarea și ținerea congreselor respective. Cestiunile sunt atât de complexe, factorii cari intră în joc atât de diversi, încât nici chiar inițiatorii nu pretind a fi găsit panaceul, care pôte duce la cele două rezultate dorite: desființarea războiului și înlăturarea anarchismului. S'a recunoscut în totă întinderea și adâncimea lor cele două rele, din cari decurg în mod necesar mai multe altele. Odată recunoscute, s'a dat o formulă acestei convingeri. Și odată convingerea exprimată, s'a recunoscut necesitatea de a-se procede de urgență și în mod practic la găsirea căilor și mijloacelor proprii de a înlesni înlăturarea celor două pacoste de cari suferă omenirea civilisată. Atîta tot. În ce privește partea cea mai arătătoare a problemei, anume, a găsi trebuitorile mijloce practice, nu e nimic fixat. Conferințele — decă se vor ține — vor avé se o ordoneze părerile, se emită principii generale, se indice procedura. Conferința convocată de Țarul Nicolae II-lea va decide

— decă posibil va fi — în ce mod s'ar puté ajunge la o desarmare generală. Conferința contra anarchismului, convocată de Umberto I, va hotări, ce e de făcut în mod practic și imediat pentru a-se distruge bucuria rea, care se numesce anarchism.

Călătoria împăratului Germaniei în Orient. O știre importantă sosese din Berlin. Impăratul *Wilhelm* a renunțat, ca în marea sa călătorie în Orient, se cercețeze și Egiptul. Prin această renunțare, timpul petrecerii lui în străinătate se scurtéază cu trei săptămâni, și pe la finea lui Noemvre se va afla deja éráși la Berlin, unde va deschide în persónă „Reichstag“-ul. — Incât pentru partea politică a călătoriei, foile din Germania pun mare preț pe visita ce o va face *Wilhelm* Sultanului în Constantinopol. Aceste foi esprimă părererea, că împăratului îi va succede a influința asupra Sultanului, se-și schimbe politica lui șovăitóre de până acum. Cu alte cuvinte, se se arunce în brațele Germaniei.

Ultimatum în cestiunea Cretei, pe care l'au adresat Pôrtei Rusia, Anglia, Franca și Italia, cuprinde, în resumat, următoarele puncte: 1) Depărtarea a tot felul de trupe turcesci regulate, seu iregulate; 2) Ocuparea provisorie a insulei prin trupe internaționale; 3) Rechiámarea tuturor funcționarilor civili și militari turcesci și înlocuirea lor prin funcționari numiți de către marile puteri; 4) Marile puteri iau asupra lor îndatorirea, de a apăra și scuti pe musulmanii din Creta contra atacurilor eventuale ale creștinilor; 5) Se vor da tot felul de favoruri acelor Mohamedani, cari vor se emigreze; 6) Instituirea unui guvern autonom sub protectoratul marilor puteri. În fine numirea principelui grecesc *George*, ca guvernator-princiar, sub suzeranitatea Sultanului. În scurt se va vedé, decă aceste sunt punctele adevărate ale ultimatumului.

Americanii în Cuba și Porto-Rico. Până când se va încheia definitiv pacea cu Spania, Statele-Unite mențin pe picior de război 185,000 de omeni. Din aceștia 40,000 vor ocupa Cuba, 35,000 Filipinele și 25,000 Porto-Rico. Spaniolii evacuéză Porto-Rico repede, așa încât săptămâna această nu se va mai găsi acolo picior de soldat spaniol. În Cuba însă evacuarea merge mai încet. Comisarii spanioli au ridicat număróse obiecțiuni contra măsurilor de evacuare, dér totuși în cele din urmă au cedat. Cer însă și acum se li-se permită, ca termin da evacuare, 31 Decemvre, pe când Americanii cer, că până la 30 Noemvre evacuarea se fiă terminată. Americanii din insulă fac deja pregătiri pentru primirea trupelor americane.

Un ucaz rusesc uman.

Ministrul rusesc de război a dat un ordin către toate autoritățile militare și polițienesci, în care le îndruméază, cum se întrebuințeze arma pe timpul turburărilor. Ordinul acesta stă în absolută contradicție cu porunca, ce a dat'o guvernul prusian căte-va zile mai înainte organelor militare și polițienesci din Prusia, și care a făcut mult sânge réu asupra prusienilor.

Ordinul guvernului prusesc dispune, că armata și poliția se foloséscă *glonș* și *sabie* cu ocazia turburărilor de popor. Ucazul ministrului rusesc dispune tocmai contrarul. El dăce, că armata și poliția se pro-cédă cu cea mai mare cruțare față de popor, și *glonș*, ori *tăiș de sabie* se nu folosé-că *niciodată*. Pentru motivarea acestei măsurii, ministrul rusesc de război pune în vederea autorităților militare și polițienesci adevărul, că *ostașul este în primul rënd chiámât de-a apăra poporul*, și nici n'ar coréspunde demnității militare de a ataca poporul *nearmat*, mai ales când nu-i nevoie decăt de căte-va cuvinte înțelepte și exprimate cu blândéțe, pentru-ca poporul se nu se dedea la turburări.

Măsura această umană și într'adevăr demnă de vécul luminilor, în care trăim, este considerată pretutindenți, ca un încéput fericit al tînărului Țar Nicolae II de-a nasce în miliónele supușilor săi credința și

speranța într'un regim de blândéțe, libertate și fericire. Ea pare a fi un răspuns nimerit în primul rënd guvernului prusesc, care tocmai contrarul a dispus, apoi tuturor acelor guverne din „civilisată“ Europă, cari pentru a sugruma ori-ce dréptă aspirațiune, recurg la glonș și sabie.

Rusia că acum a doua dovadă lumii, în ce direcțiune trebuie se progreseze statele și guvernele moderne. După propunerea de desarmare, ea vine cu indirecta propunere de a nu-se pușca si tăia în carne viie, atuncî, când pôte căte-va cuvinte înțelepte și spuse cu blândéțe ar fi de-ajuns pentru liniștirea poporului turburat, și încă de cele mai multe ori turburat prin măsurii barbare și reacționare.

Aici ni-se pare la loc a înregistra observația nimerită a unei foi unguresci, că nici ministrului Perzel — mai marele gendarmilor unguresci, faimosi prin neumanitate și crudéțe — nu i-ar strica se învețe ceva în școla ministrului rusesc de război.

Nou abonament la Gazeta Transilvaniei

Cu 1 Octomvre st. v. 1898 se deschide nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:	
pe un an	12 fl.
pe șese luni	6 fl.
pe trei luni	3 fl.

Pentru România și străinătate:	
pe un an	40 franci
pe șese luni	20 „
pe trei luni	10 „

Abonarea se pôte face mai ușor prin mandate postale. Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Resultatul pulberii fără fum.

„*Voința Națională*“ publică următoarele amănunte asupra rezultatelor introducerii pulberii fără fum în exercițiile de tragere ale artileriei române:

Tragerile de instrucție și război din anul acesta s'au terminat deja la trei brigădi de artilerie, și rezultatele au fost foarte satisfăcătóre.

S'a anunțat deja la timp, că anul acesta se pregătea artileriei o înaintare pe calea progresului, prin întrebuințarea pentru prima óra în tunuri a pulberii fără fum, fabricată la pulberăria militară dela Dudesci, în cartușe studiate de acest stabiliment. S'au făcut acum experiențe cu acest fel de pulbere, și conclusiunile obținute sunt destul de convingétóre:

- 1) Pentru aceleași calități balistice ale tunului s'a întrebuințat o încărcătură de pulbere fără fum cu 2/3 mai mică, decăt cea până în prezent.
- 2) Variațiunile iuțelei inițiale dela o lovitură la alta fiind cu 2/3 mai mică la pulberea fără fum, decăt la pulberea năgră, precisiunea tunului s'a mărit cu atât mai mult.
- 3) Obosela tunului și afetului s'a micșorat cu 1/2, ceea ce constituie un avantaju nu numai pentru conservarea materialului, dér chiar pentru repeđiciunea tragerii, de-óre-ce reculul tunului este micșorat cu 1/2.
- 4) Artileria în poziție de tragere, nu va mai fi véđută dincolo de căte-va sute de metri, din cauza lipsei de fum.
- 5) Tragerea mai multor baterii în grup se pôte considera, ca posibilă totdeuna, ne mai producénd un nor de fum, care împiedecă vederea punctelor de cădere, seu spargerea proiectilelor, de unde resultă o înlesnire în regularea tragerii și înlăturarea jenei, ce bateriile își ocașionau reciproc, când vântul alunga fumul în lături.
- 6) Interiorul țevei e totdeuna curat, și ast-fel nu e nevoie, ca în trecut, a se procede, după căte-va lovituri, la ștergere țevei.

În resumat, s'a câștigat enorm pentru tunurile actuale din punctul de vedere al

conservării materialului, al repeđiciunii, precisiunii și al principiilor tactice. Ér administrația războiului a mai realizat pe lângă această o însemnată economie prin întrebuințarea obuselor armate cu focóse cu durată pentru tragerile anuale. S'a obținut aceeași precizie și înlesnire în observarea loviturilor, pentru aceleași mijloce de regulare a tragerii fusante cu aceste obuse, ca și pentru șrapnele.

Astfel, fără ca artileria noastră se fi sacrificat ceva din mijlocele ei de instrucție, administrația războiului a câștigat mult, căci economia realizată anul acesta asupra costului munițiilor, ce se alocă anual pentru tragerile regimentelor de câmp, se cifréză la mai bine de 150,000 lei.

S'au putut deci conserva în deposite munițiuni costisítóre, cu efecte sdrobotóre, indispensabile în timp de război.

NECROLOG. Subscrișii, cu inima frântă de durere aduc la cunoscința tuturor rudeniilor și cunoscuților, că iubitul lor fiu, tată și cumnat **Vasilie Olteanu**, avocat archidieceșan, astăđi la 3 óre d. a. în anul al 56-lea al etății și-a dat sufletul în mâ-nile Creatorului său. Rămășițele pămêntesci ale scumpului repausat se vor așeđa întru sperarea înviării, Duminecă în 9 a. c. la 3 óre d. a., în cimitierul comun.

Rugați-vé pentru el!

Blașiú, 7 Octomvre 1898.

Sava véd. Olteanu mamă; Elena și Vasilie, fiș; Traian Stoia cu familia, Cornelia Conrad n. Stoia cu familia, cumnată și cumnați.

— **Aurora Spariosu** din Uzdin a răposat în 5 Octomvre n. c. în etate de 16 ani. O jălesc intristații părinți Ilie și Anastasia Spariosu, Dusan și Mihail Spariosu, ca frați.

— Din Câmpia ni-se anunță decedarea d-nei **Emilia Pecici**, soția d-lui Gustav Pecici, întemplată la 25 Sept. v. în etate abia de 32 ani. Pă răposata o jălesc intristatul soț, cu trei fiice și doi fi ai săi.

Fiă-le țérina ușoră!

DIVERSE.

O damă voalată hóța. S'ar crede, că e vorba de dama voalată din afacerea Dreyfus. De astă-dată însă e vorba de o damă voalată, care pungașia lumea din trenuri. În trenul accelerat dintre Viena-Varșovia s'a ivit următorul cas: Intr'un compartiment de clasa II-a se aflau două dame și un domn, care veniau din Viena. La o stațiune mică se urcă o damă voalată de-o extremă elegantă, avénd cercei de brilante. Ea vorbea perfect franțuzesc și nemțesce. În mână avea un buchet de roze, pe care-l scăpase la intrarea în vagon. Domnul se plecá imediat și-l ridicá. Dama voalată împarte atuncî în trei părți buchetul și distribue rozele tovarășilor de călătorie. Se începú apoi o convorbire foarte vie, dér dama nu ridicá voalul, deși se făcuse întuneric. Toți admirá în spre séră și dama voalată părea, că dorme mai bine decăt toți. După trei óre, una din dómne se deșeptă și înmărmurită observá, că verigheta și două inele de brilante i-au fost scóse de pe deget. Ea comunicá această tovarășilor de călătorie, și toți controlară busunarele. Domnului, unui proprietar anume Rumschitzky, i-a furat dómna voalată 30,000 ruble, și celei-lalte dómne i-s'a furat asemenea punga. S'a telegrafat imediat în toate părțile și în Nicoléff (Rusia) „hóța“ a fost prinsă. E o bandă bine organizată, care de luni de zile comite în trenuri cele mai îndrășnețe tâlhării. „Hóța“ prinsă conducea banda și este un óre-care Wasiloff Mileman, care se îmbráca perfect întocmai, ca cea mai elegantă femeie. S'au găsit mai toate obiectele furate. Au mai fost arestați șese complici, la cari s'au găsit juvaericele în valóre de 65,000 ruble.

Domnii abonenți, cari încă nu și-au reînóit abonamentul, se binevoiescă a-l reînói neamănat, ca se nu li-se întrerupă regulata espedare a diarului.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Literatură.

Cultura Plantelor. Din prețiosul „Manual de agricultură rațională“ al d-lui *George Maior*, profesor la școala centrală de agricultură dela Ferestrău, în Bucuresci, a apărut în Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov, partea II. **Fitotehnia sau cultura specială a plantelor.** Acest volum se estinde pe 611 pagini, format mare și conține în text 202 figuri. Cuprinsul e foarte bogat, arătând cu de-amănuntul soiul, modul de cultură, bôlele și vindecarea lor etc. pentru fiă care plantă, precum cereale (tot felul de bucate, ca grâu, seacă, orz, ovės. orez, mei, cucuruz, hrișcă, etc.); apoi mazere, linte, măzărliche, rapiță, mac, șofran hemei, in, cânepă, tutun, cartofi, tot felul de sfece hrén, curechi și alte multe. Apoi diferitele plante de nutreț, ca lucernă, trifoi, mohor, cucuruzul verde de nutreț, diferite compozițiuni pentru fēnațe și pășuni artificiale etc. Alt capitol tractează despre cultura fēnașelor, altul irigațiuni, altul despre pășuni etc.

Pentru fiă-care econom, această carte e de cea mai mare trebuință, putēndu-i servi ca cea mai bună călăuză în toți ramii economiei sale. Asemenea scrierii nici n'am avut până acum în limba română. Tôte gazetele noastre, tôte reuniunile economice, toți bărbații noștri luminați și pricepuți în ale economiei, au salutată cu multă bucurie aparițiunea acestei prețioase cărți, care face onore literaturii noastre, putēnd sta față cu cele mai de frunte scrieri de acest fel ale celor mai culte popore din Europa.

Tuturor economilor români, cari doresc să facă o înaintare în purtarea economiei lor, le recomandăm deci să se procure această prețioasă carte. Prețul volumului II este 4 fl. (trimis cu posta recomandat 4 fl. 25 cr.) Pentru România 10 lei, plus porto.

Din partea întâi **Agr. logia**, care tractează despre cultivarea pământului: aratul, semēnatul, gunoitul etc. etc., de asemenea se mai pot căpeta esemplare cu prețul de 2 fl. 50 cr. (plus porto recomandat 25 cr.). Pentru ambele tomuri de-odată procurate este a se plăti porto 40 cr.

Se pōte procura dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov.

„**Pintea Viteazul**“, tradițiunii, legende și schițe istorice, de *Ioan Pop-Reteaganul*. Aceasta, pe cât scim, e cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind foarte interesante tradițiuni și istorisirii din tôte părțile, pe unde a umblat Pintea. Se află de vëndare la tipografia „A. Mureșianu“ în Brașov și la autorul în Reteag (Retteg). Prețul 20 cr. (cu posta 23 cr.).

Minunate sunt pentru popor scrierile fericitului *Ioan Creangă*, cari conțin cele mai drăgălașe povești, istorisirii, poesii etc. N'ar trebui să lipsescă aceste scrieri nici dintr'un sat, în care există cetitori români, căci ele procură cetitorului nu numai foarte plăcute momente de petrecere, dēr îi dau și foarte prețioase povești și învățături. Tôte scrierile la-olaltă costă numai 1 fl. trimise francat și se pot căpeta la tipografia „A. Mureșianu“ în Brașov.

Cărți de cetit.

Dela **Tipografia A. Mureșianu** din Brașov se pot procura următoarele cărți. Pentru ușurarea cheltuelilor mai bine este a se procura de-odată cu reînnoirea abonamentelor la „Gazeta Transilvaniei“, ori a procura mai multe cărți de odată:

„**Predicē pentru Dumineci**“ de *Iustin Popșiu*, învățatul scriitor bisericesc, marele orator și bunul Român de odinioară. E o carte de vre-o 500 pag. format mare, cuprindēnd predicē frumose pentru tôte Duminecele de peste an. Prețul 2 fl. 20 cr. (prin postă recomandat 2 fl. 35 cr.)

Memorii din 1848-49 de regretatul *Vasile Moldovan*, fost prefect al Legiunei III în 1848-49. Istorisirile cuprinse în această carte sunt de cel mai mare interes istoric și național, sunt scrise într'o limbă ușoră și plăcută. Prețul 50 cr. (cu posta 55 cr.)

Din **trecutul Silvaniei**, legende de *Victor Russu*. Conține 25 legende diferite. Prețul unui esemplar de 170 pag. era la început 1 fl., acum numai 30 cr. (cu posta 35 cr.).

Dietetica populară, scrisă cu deosebită considerațiune la modul de vețuire a țeranului român, de *Simeon Stoica*, medic pensionat. Carte tipărită cu ajutorul Asociațiunei și atât de favorabil sprețiată din partea diarelor noastre. Conține vre-o 25 figuri în text. Prețul 85 cr. trimis francat.

Din „**Biblioteca teatrală**“ edată de „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“ au apărut până acum următoarele patru broșuri: 1) **Sōre cu plōiă**, comediă într'un act de *Iosif Vulcan*, insoțită de un prolog în versuri. Persōnele din această piesă sunt reprezentate prin 7 dame și 6 bărbați. Scena se petrece la băile dela Mehadia în timpul present. Prețul 20 cr. (plus 3 cr. porto.) — 2) **Idil la țără**, comediă într'un act localisată de *Maria Baiulescu*. Persōnele sunt reprezentate prin 3 dame și 6 bărbați. Prețul 20 cr. (plus 3 cr. porto.) — 3) **Biletul de tramvai**, comediă într'un act de *Gr. Mărunțeanu*. Persōnele sunt reprezentate prin 2 bărbați și 2 dame. Acțiunea se petrece în Bucuresci în timpul present. Prețul 15 cr. (plus 3 cr. porto.) — 4) **Un om buclucaș**, comediă într'un act, localisată de *Maria Baiulescu*. Persōnele sunt reprezentate prin o damă și cinci bărbați. Scena se petrece în apropiere de Bucuresci. Prețul 20 cr. (plus 3 cr. porto.) Tôte aceste piese se pot procura dela librăria proprietară N. I. Ciurecu, cum și dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov.

„**Predicē pe tôte Duminecele și sērbătorilor de peste an** de *Em. Elefterescu* doctor în medicină și teologie, cunoscut atât de bine în cercurile românesce din numărōsele sale scrieri atât de mēdușe, instructive și cu atâta gust cetite. E o carte mare, de 350 pag. Prețul 1 fl. 50 cr. (4 lei).

Săpătorul de bani, comediă în trei acte, localisată de *Antoniu Popp*. Se recomandă mai ales pentru cei ce vrēu să joce teatru, fiind o piesă foarte ușoră, cu suget moral luat din mijlocul poporului. Prețul 12 cr. (prin postă 14 cr.)

Ortografia română în actuala sa stare de desvoltare, de *V. Dumbravă*, profesor în Beiuș. O carte de mare preț, toți câți vor să scie scie scrie bine românesce. Prețul 40 cr. (cu postă 43 cr.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 8 Octomvre 1898.

Renta ung. de aur 4%	120.
Renta de corōne ung. 4%	98.10
Impr. cail. fer. ung. în aur 4 1/2%	119.40
Impr. cail. fer. ung. în argint 4 1/2%	99.80
Oblig. cail. fer. ung. de ost. I. emis.	119.—
Bonuri rurale ungare 4%	96.60
Bonuri rurale croate-slavone	97.25
Impr. ung. cu premii	161.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	138.75
Renta de argint austr.	101.25
Renta de hârtie austr.	101.10
Renta de aur austr.	120.60
Losuri din 1860.	140.50
Acții de-ale Băncei austro-ungară	901.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit	381.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit	353.90
Napoleoniori	9.53
Mărci imperiale germane	58.87 1/2
London vista.	120.17 1/2
Paris vista	47.50
Rente de corōne austr. 4%	101.35
Note italiene.	44.05

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Nr. 15571—1898.

Escriere de oferte.

Comuna orășēnescă Brașov intenționează a da pe cale de ofert spre edificare un șopron de lemn în paente la fabrica de gaz aerian.

Planul, devisul, condițiunile de ofert și de edificare se pot vedē în ôrele de oficiu, în cancelaria oficiului economic orășēnesc.

Oferenții au a însemna în petițiunea lor de ofert precis cu citre și cu litere scādământul în preț, precum și aceea, că condițiunile de ofert

și de edificare le sunt cunoscute și că sa vor supune lcr fără condițiune.

Petițiunile de oferte au se fie provēdute cu timbru de 50 cr., cu un vadiu de 5% a întregii sume de clădire și sigilate, sunt a se înainta oficiului economic orășēnesc până la 14 Octomvre a. c. la 10 ôre a. m.

Brașov, în 4 Octomvre 1898.

839.2--2

Magistratul orășēnesc.

Cursul pieței Brașov.

Din 10 Octomvre 1898.

Bannota rom. Cump.	9.49	Vënd.	9.52
Argint român. Cump.	9.44	Vënd.	9.48
Napoleoniori. Cump.	9.50	Vënd.	9.53
Galbeni Cump.	5.62	Vënd.	5.65
Ruble Rusesci Cump.	126. 1/2	Vënd.	—
Mărci germane Cump.	58.76	Vënd.	58.85
Lire turcesci Cump.	10.73	Vënd.	—
Scris. fonc. Albina 5%	101.—	Vënd.	102 —

Lucrări de legătorie de cărți.

Wilhelm Haydecker
legător de cărți, și lucrător de galanterii,
Brașov, Strada Porții Nr. 22.

Recomandă Onoratului public dela oraș și dela sate

Legătoria sa de cărți,

ce există de 14 ani cu cel mai bun renume și este mult mărită și din nou arangiată cu 9 mașini diferite.

Se efectueșe tôte lucrările ce cad în sfera legătoriei de cărți, dela cea mai simplă carte de școlă legată, până la cea mai fină legătură de lux în piele, catifea, mătase, pluș, pânză etc. esecutând cât se pōte de bine și de esact.

Avēnd lucrători de tôte specia escelent pregătiți, acesta legătoria de cărți pōte se esecute iute și foarte ieftin tot ce se pōte cugeta mai bun în aceste lucrări.

Lucrări de galanterii, passepartout, cartonage etc. în tôte esecutiunile posibile.

Despărțēmēt deosebit pentru legarea cărților comerciale, protocolelor pentru autorități și oficiilor comunale, cu un personal anume instruit pentru acesta; cel mai durabil și cel mai practic mod de legat.

Tipăresce inscripțiuni pe pantlici de cununii și la stéguri etc.

WILHELM HAYDECKER,
legător de cărți,
Strada porții Nr. 22.

38—0

Strada porții Nr. 22.

Sosirea și plecarea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Octomvre st. n. 1898.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Trenul accelerat (peste Arad) sosesc la ôre min. dimiņeșta.
- II. Trenul de persōne la 8 ôre dim.
- III. Tr. accel. peste Clușiu la 2 ô. 9 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la 10 ôre 25 min. sēra (acesta dela Budapesta până la Clușiu e tren de persōne, ēr dela Clușiu până aici tren mixt)*).

Dela Bucuresci la Brașov:

- I. Trenul mixt, care circulă numai Vinerea dela Predeal, la 5 ôre 20 min. dim.
- II. Trenul accel. la 2 ôre 18 min. p. m.
- II. Trenul mixt, la 5 ôre 20 min. p. m.
- IV. Trenul de pers., la 9 ôre 8 min. sēra.
- V. Trenul accel. la ôre min. sēra.

Dela Kezdi-Oșorheiu la Brașov:

- I. Trenul de persōne la 8 ôre 25 m. d., (are legătura în St.-Georgi ou Ciuc-Szerda și Ciuc-Gyires).
- II. Trenul de persōne la 1 ôră 51 m. p. m (dela prima Iulie pân' la 31 August va avē și acest tren legătura cu St.-Georgul șiou Tușnadul).
- III. Trenul mixt, la 6 ôre 48 m. sēra, (are legătura ou Ciuc-Szereda).

Dela Zērnesci la Brașov (G. Bartolomeiu).

- I. Trenul mixt 6 ôre 34 min. dim.
- II. Trenul mixt la 1 ôră 14 min. p. m.
- III. Tren mixt la ôre — m. sēra.

Dela Sinaia la Brașov:

Trenul de persōne la 0 ôre — min. dim.

Plecarea trenurilor din Brașov:

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la 5 ôre 8 min. dimiņeșta (acest tren merge până la Clușiu ca tren mixt, ēr de acolo mai departe ca tren de persōne).
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la 2 ô. 45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la 7 ôre 48 min. sēra.
- IV. Tr. accel. (peste Arad) la ôre min. sēra.

Dela Brașov la Bucuresci:

- I. Trenul de persōne la 3 ôre 55 min. d.
- II. Trenul accelerat (ce vine dela Arad) la ôre min. dim.
- III. Trenul mixt la 11 ôre a. m.
- IV. Trenul accelerat (ce vine pe la Orad a. Clușiu) la 2 ôre 19 min. p. m.

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu:

- I. Trenul de persōne la 5 ôre 19 min. dim. (are legătura ou Tușnad) Ciuc-Szereda. 3 ô. 15 m.
- II. Trenul mixt la 8 ôre 50 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la 3 ôre 15 m. p. m. (are legătura ou linia Tușnad-Ciuc-Szereda.)

Dela Brașov la Zērnesci (G. Bartolomeiu).

- I. Trenul mixt la 9 ôre și 5 min. a. m.
- II. Trenul mixt la 3 ôre 18 min. p. m.
- III. Tren mixt la 0 ôre — m. sēra.

Dela Brașov la Sinaia:

Trenul de persōne la 0 ôre — min. sēra.

* V. Un alt tren mixt, care circulă numai Vinerea dela Augustin (Ago-tonfalva) la 7 ôre 4 min. dimiņeșta.